

**ELS DRETS DE LES PERSONES GRANS:
instruments jurídics per protegir
els nostres drets**

INTRODUCCIÓ

En molts aspectes de la vida és important fer previsions, per estar protegits i garantir els nostres drets en el present i en el futur de la nostra vida.

Per això és important conèixer quin recursos legals tenim a l'abast, per ser respectats i tenir una bona qualitat de vida, quan som persones actives o autònomes, com quan patim algun tipus de situació de dependència.

Per això, aquests documents jurídics que presentem, ens permeten escriure el nostre futur de com volem viure, com i per qui volem ser atesos.

Exercir i gaudir dels nostres drets lliurement, és posar els fonaments per ser ben tractats, i tenir una vida digna, conforme als nostres valors.

DELACIÓ VOLUNTÀRIA (AUTOTUTELA)

Per al cas que es perdi la capacitat de decidir, es pot nomenar o excloure, a una o més persones perquè siguin el seu tutor, és a dir la persona que decidirà tot, tant en l'àmbit personal com patrimonial. En aquest document, també pot fer disposicions respecte al funcionament i el contingut del règim de protecció que pugui ésser adequat, especialment pel que fa a la cura de la seva persona. Aquest document s'atorga davant de Notari.

DOCUMENT DE VOLUNTATS ANTICIPADES (DVA)

És el document adreçat a l'equip sanitari, en el qual s'expressa les instruccions a tenir en compte quan es trobi en una situació en què les circumstàncies que concorrin no li permetin d'expressar personalment la seva voluntat.

Tan sols es fa referència a temes de salut i tractaments mèdics.

En aquest document, es designa un representant, que és l'interlocutor vàlid i necessari amb el metge o l'equip sanitari, perquè la substitueixi en el cas que no pugui expressar la seva voluntat per ella mateixa.

El DVA s'ha de formalitzar mitjançant un dels procediments següents:

- **Davant de Notari.** En aquest supòsit, no és necessària la presència de testimonis.
- **Davant de tres testimonis** majors d'edat i amb plena capacitat d'obrar, dels quals dos, com a mínim, no han de tenir relació de parentiu fins al segon grau ni estar vinculats per relació patrimonial amb l'atorgant. En aquest cas cal portar-ho a

registrar personalment al Registre de voluntats anticipades del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

- També el CAP disposa d'un model de DVA per facilitar el seu contingut.

PODER EN PREVISIÓ DE PÈRDUA SOBREVINGUDA DE CAPACITAT (PODER PREVENTIU)

Amb aquest document es faculta a altra o altres persones per fer tot tipus d'actuacions o gestions en nom de la persona que fa el poder, perquè tingui cura de llurs interessos.

Aquest poder pot ser general, per fer absolutament tot; o pot ser específic, per realitzar actuacions concretes.

El atorgant del poder pot ordenar que el poder produeixi efectes des de l'atorgament, o bé establir les circumstàncies que han de determinar l'inici de l'eficàcia del poder.

La persona que dona el poder, també pot fixar les mesures de control i les causes per les quals s'extingeix el poder.

Es recomanable que quan es faci el document, els poders es donin a persones de molta confiança.

Mentre es manté la capacitat de decidir, aquest document es pot revocar, és a dir, deixar-lo sense efectes.

Aquest document s'atorga davant de Notari.

L'ASSISTÈNCIA

Quan es dona una disminució no incapacitant de les facultats físiques o psíquiques, la persona que ho necessiti, per a tenir cura d'ella mateixa o dels seus béns, pot sol·licitar al Jutjat el nomenament d'un assistent.

Es recomana proposar una persona o entitat concreta.

És un suport a la persona, reconegut pel jutjat, i per tan suposa una garantia de control i supervisió per part d'aquest i el Fiscal.

En la resolució judicial de nomenament, l'autoritat judicial determina l'àmbit personal o patrimonial de l'assistència i els interessos dels quals ha de tenir cura l'assistent.

Aquest document es presenta en el Jutjat, i es recomana assessorament jurídic.

L'assistent està obligat a iniciar els tràmits necessaris per iniciar un procediment d'incapacitació, en cas de pèrdua de la capacitat de decidir de la persona assistida.

PENSIÓ D'ALIMENTS

S'entén per aliments tot el que és indispensable per al manteniment, l'habitatge, el vestit i l'assistència mèdica de la persona alimentada. També inclouen les despeses funeràries, si no estan cobertes d'una altra manera.

Té dret a reclamar aliments només la persona que els necessita o, si escau, el seu representant legal i l'entitat pública o privada que l'aculli.

Els cònjuges, els descendents, els ascendents i els germans estan obligats a prestar-se aliments.

Si aquesta pensió no la satisfan els familiars obligats, **s'ha de reclamar judicialment.**

CONTRACTE D'ALIMENTS

Amb el contracte d'aliments una de les parts s'obliga a proporcionar habitatge, manutenció i assistència de tot tipus a una persona durant la seva vida, a canvi de la transmissió d'un capital en qualsevol classe de bens i drets.

El document es fa **davant Notari.**

RELACIONS CONVIVENCIALS D'AJUDA MÚTUA

Es constitueix una relació de convivència d'ajuda mútua, quan dues o més persones que conviuen en un mateix habitatge habitual i que comparteixen, sense contraprestació i amb **voluntat de permanència i d'ajuda mútua**, les despeses comunes o el treball domèstic, o ambdues coses.

Aquesta relació es regeix pels acords que hagin estipulat o, si no n'hi ha, pel que estableix el Codi Civil de Catalunya.

Poden constituir una relació convivencial d'ajuda mútua les persones majors d'edat unides per vincles de parentiu en línia col·lateral sense límit de grau i les que tenen relacions de simple amistat o companyonia, sempre que no estiguin unides per un vincle matrimonial o formin una parella estable amb una altra persona amb la qual convisquin.

El nombre màxim de convivents, si no són parents, és de quatre.

Les relacions convivencials d'ajuda mútua **es poden constituir davant Notari**, a partir de la qual tenen plena efectivitat, **o pel transcurs d'un període de dos anys de convivència**.

Els convivents poden regular vàlidament, amb llibertat de forma, les relacions personals i patrimonials, i els drets i deures respectius durant la convivència, sempre que aquests acords no perjudiquin terceres persones. En particular, hom pot acordar la contribució igual o desigual a les despeses comunes i, fins i tot, que el treball domèstic i la càrrega econòmica sigui assumida íntegrament per algun dels convivents.

ACOLLIMENT DE PERSONES GRANS

Persones acollidores i acollides conviuen en un mateix habitatge habitual, sigui el de les persones acollidores sigui el de les acollides, amb l'objecte que els primers tinguin cura dels segons, els donin aliments, els prestin assistència, els procurin el benestar general i els atenguin en situacions de malaltia.

Persones acollidores i acollides han de prestar-se ajuda mútua i compartir les despeses de la llar i el treball domèstic de la manera pactada, la qual ha de respondre a les possibilitats reals de cada part.

La contraprestació es pot fer mitjançant la cessió de béns mobles, de béns immobles o en diners.

El domicili on té lloc l'acolliment ha de tenir condicions d'habitabilitat i d'accessibilitat tant infraestructurals com de serveis.

L'acolliment requereix que les persones acollidores i les acollides no tinguin parentiu entre elles fins al segon grau.

Les persones acollides no poden ésser menors de seixanta-cinc anys. L'acolliment s'ha de constituir davant de Notari.

PREVISIONS PATRIMONIALS

Són un recurs legal preventiu que permet evitar la dependència econòmica o la falta de disposar de recursos líquids (diners).

Tenim les següents opcions:

- *Contracte vitalici*. Consisteix en la venda de la nua propietat de l'habitatge on la persona resideix a canvi d'una pensió mensual fins la defunció de la persona. Es pot viure sempre en el domicili.
- *Venta amb reserva del dret d'ús d'usdefruit*. La diferència amb l'anterior es troba en que en el moment de la venda es rep tota la quantitat econòmica del preu de venda. També es pot romandrà al domicili.
- *Hipoteca inversa*. Es formalitza una hipoteca sobre l'habitatge i es percep una quantitat mensual que està determinada per el valor de l'immoble i l'edat de la persona.

Aquestes tres possibilitats es fan davant Notari.

TESTAMENT

En aquest document manifestem la nostra voluntat de a quina o quines persones volem deixar els nostres bens quan es produeixi la nostra defunció.

Cal especificar quina persona/es son hereus dels nostres bens.

Aquests poden ser hereus universals, és a dir hereus de la totalitat del nostres bens; o poden ser legataris, és a dir hereus d'una cosa concreta, com per exemple una quantitat de diners o un habitatge en concret.

El document **s'atorga davant de Notari.**

Es pot canviar el contingut del testament, i per tant el darrer testament deixa sense efecte tots els atorgats anteriorment.

El Notari s'encarrega de inscriure el testament al Registre d'últimes voluntats.

La llei reconeix un dret a certs parents directes (descendents, i a falta d'aquets els ascendents), **que s'anomena llegítima, i suposa el 25% del total de l'herència** entre tots els legitimaris.

És possible desheretar un hereu forçós (legitimari), quan hagi un motiu reconegut per la llei. Per tant, en cas de conflicte amb algun legitimari, es recomana consultar a un professional del dret.

La validesa del testament només és partir de la defunció.

Per saber si una persona ha atorgat testament, és necessari demanar un certificat de defunció al Registre Civil, i acompanyar-lo amb l'imprès per demanar un certificat d'últimes voluntats, en el qual constarà quin és l'últim testament fet per la persona difunta, i poder saber a quin Notari cal dirigir-se per demanar una copia autèntica del testament.

DONACIÓ

En la donació es fa la **transmissió de béns en vida**.

La llei exigeix que el donant es reservi en plena propietat o usdefruit, allò que li sigui necessari per viure en un estat corresponent a les seves circumstàncies.

La donació **es fa davant Notari**, i cal que comparegui la persona que ha de rebre la donació per acceptar-la.

Actualment la fiscalitat de la donació és més costosa que la de la herència.

MODIFICACIÓ DE LA CAPACITAT (INCAPACITACIÓ)

La incapacitació **és una mesura de protecció, i no una limitació de drets i llibertats a les persones grans**.

Aquesta mesura suposa un control judicial, ja que el fet de nomenar un tutor o curador garanteix que s'ha de rendir comptes al jutge de totes les actuacions tutelars.

La incapacitació jurídica només pot ser promoguda pels familiars ascendents, descendents, germans i parella. En el supòsit de no existir cap familiar ho pot fer el Ministeri Fiscal.

Ho poden comunicar al Fiscal, els professionals que identifiquin alguna possible situació d'incapacitació, i qualsevol persona que tingui coneixement d'un presumpte incapaç.

Cal la intervenció d'advocat i Procurador dels Tribunals, i **es constitueix mitjançant un procediment judicial**.

ORDRE PROTECCIÓ VÍCTIMES

En cas de patir maltractaments, es pot sol·licitar directament davant de l'autoritat judicial o el Ministeri Fiscal, o bé davant de les forces i cossos de seguretat, les oficines d'atenció a la víctima, els serveis socials o institucions assistencials dependents de les administracions públiques, o als serveis d'orientació jurídica dels col·legis d'advocats.

Depenent de la gravetat de la situació es poden demanar mesures cautelars o penes accessòries com:

- Prohibició que el presumpte agressor resideixi en determinat lloc, barri o zona
- Prohibició d'anar a determinar llocs o assistir a determinats actes.
- Prohibició d'aproximació o comunicació amb la víctima.
- Sol·licitud de mesures cautelars al Jutjat: Sempre que el jutge de guàrdia ho consideri procedent, d'acord amb la gravetat dels fets i de la necessitat de protecció integral de la víctima, pot adoptar alguna de les mesures cautelars previstes legalment (presó provisional, prohibició d'aproximació, prohibició de residència, prohibició de comunicació, retirada de les armes o qualsevol altra

Amb el suport de:

Setembre de 2017

<http://www.diba.cat/web/benestar/prevencio-de-maltractaments-a-persones-grans>